

relictis negotiis tuis, statim illius provide salutem. » Hæc Chrysost. Nimirum tanti est vita hominis caduca; sed quanto præstantior vita ejusdem æterna; et si magnum fuit lucrum, quo S. Paulus Romam navigans servavit a naufragio omnes animas, quæ cum eo orant, 276. (Act. XXVII.) quas Deus donavit apostolo ob illius merita; quanto majus est lucrum animarum, quas a naufragio gehennæ præservaris? Tametsi vero qui corrigitur, id modo sæpe non agnoscit: agnosceret tamen suo tempore et tunc immortales ager tibi gratias, juxta id Prov. XXVIII. *Qui corripit hominem, gratiam postea inveniet apud eum magis quam ille, qui per linguæ blandimenta decipit.* Nonne ebrius aliquis, qui hodie vel pecuniam fundendo perdit, vel duellum inire contendit cum longe fortiore aut pluribus; si tu ei pecuniam abscondas vel gladium, eumque in cubiculo aliquo includas, cras mane ubi erapulam edormit, ad se rediens, magnas tibi ager gratias? S. Amandus episcopus Argentinensis, cum Dagobertum regem argueret de peccatis jussu S. Petri, qui ei apparuerat, primo ingratus erat, ita ut regno extruderetur; sed tandem respicienti Dagoberto gratissimus factus est, Naclerus, tom. II. gener. XXI.

Secundo, gaudium paris angelis, si quem erantem reduxeris. Sic enim et Salvator noster gaudium fecit angelis Dei, quando requisivit et humeris suis retulit ovem perditam, Publicanos inquam, Luc. XVI. Quod ipsum etiam facit suo modo quicumque peccatorem ad viam bonam reducit. Si enim: *Gaudium est angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente, plusquam super nonaginta novem justis*, sequitur, quod ejusmodi gaudium angelis creet, quicumque peccatorem convertit. Quantum vero hoc est, angelos in cælo lætificare? Quanta gloria foret duci, qui nunc hostes nostros hæreticos vel exterminaret, vel potentia sua subactos ad fidem nostram converteret, et per hoc totam Ecclesiam nostram lætificaret? Si rem designaret, unde summus pontifex et omnes episcopi, Rom. imperatores et omnes imperii ordines populusque universus mirum in modum recrearentur? Quam gratum nobis afferret nuntium, qui Turcam aut principem imperii ad fidem convertisset? Quantum si sibi vel hoc solo nomine deberet gratulari?

Tertio, mercedem promisit tibi Christus in hodierno evangelio: *Curam illius habe, et quodcumque supererogaveris, ego cum rediero, reddam tibi*, in judicio enim particulari compensabit tibi laborem quem insumperis in corrigendo et convertendo proximo. Ibi tot coronas accipies, quot ad meliorem frugem perduxeris. Sic enim apos-

tolus vocat Philippenses, c. V. *Gaudium et coronam suam.* Sic olim Carthagine tot annulis quis ornabatur, quot militias toleraverat; quid in illo die gratius afferre possimus Christo, non video. Idque vel ex eo satis patet, quod Dominus tertium commiserit Petro oves suas tam tenero et serio affectu: *Simon Joannis, diligis me? Pasce agnos meos.* Et quid tandem merebitur, qui non solum paverit, sed insuper errantes oves reduxerit? Ac licet is quem corrigis et mones, correctionem non acceptet, oleique et vini medicamentum in eo pereat: non tamen perdes mercedem tuam. Non enim dixit Dominus stabulario: Sana illum, sed: *Curam illius habe*, id est, operam adhibe, fac quod in te est, etc. et cum rediero, reddam tibi.

CONCIO IV.

CORRECTIONEM ÆQUO ANIMO ACCEPTANDAM ESSE.

I. Quia correctio est signum divinæ benevolentiae. — II. Quia salutaris. — III. Quia gloriam potius quam ignominiam nobis parit. — IV. Quia correctio sprete mali hominis indicium. — V. Quia sprete celerem Dei vindictam solet experiri.

THEMA.

Alligavit vulnera ejus, infundens oleum et vinum.
Luc. X.

Rerum naturalium sedulus indagator, Plinius. l. IV. cap. XXII. ait: *Duo sunt liquores corporibus humanis gratissimi, intus vini, foris olei.* Propterea fortasse noster Samaritanus e duobus his liquoribus composuit pharmacum suum, quo sanaret miserum illum vulneratum a latronibus; pharmacum inquam, gratissimum e gratissimis liquoribus. Verum, auditores, si intelligamus, quid hoc pharmacum designet, timeo, ne permulti sint, quibus id ingratum, imo ingratisimum sit. Proximorum enim correctionem, auctore D. Greg. l. XX. mor. cap. VI. denotat, quæ quidem ita constituta esse debet, ut ex una parte leniat velut oleum, ex altera mordeat velut vinum. At vero quam multi sunt, qui hanc a se repellunt? Oleum quidem admittunt, sed adulatoris, quo palpari et mulceri volunt: vinum correctoris respuunt. Non ita vir secundum cor Dei, David, qui Psalm. CXL. *Corripiet me justus in misericordia*, ecce vinum et oleum Samaritani, correptio et misericordia: *Oleum autem peccatoris*, hoc est, adulatoris blandimentum: *Non impinguet caput meum.* Non ita etiam homo ille vulneratus a latronibus, medicinam enim Samaritani tametsi ex parte mordacem libentissime admisit,

et gratissimam sibi habuit, quod itidem nos omnes faceremus, auditores, si intelligeremus, quantum bonum sit correctio, seu paterna, seu fraterna: quantum etiam malum, contemptus correctionis, id quod nunc docebimus.

I. Æquo igitur et grato animo admittenda est correctio. Primo, quia signum est divinæ erga nos benevolentiae. Scimus ex libro Esther, c. IV. regni benevolentiae indicium fuisse, cum rex auream virgam protenderet ad aliquem regi locuturum. Aurea virga est correptio: qui vero corripit, sive superior sive frater tuus, manus Dei est, in signum benevolentiae ad te extensa. Nisi enim te salvum vellet Deus, virgam illam et manum suam ad te non extenderet. Propheta Malachias missus a Deo ad increpandos Hebræos ita incipit sermonem suum: *Onus verbi Domini ad Israel in manu Malachiae.* Quid tibi vult hoc onus? Tristem, onerosam et increpatoriam prophetiam seu concionem. Sed quorsum ea mittitur? Ad Israelitas, Dei servos. Per quem vero mittitur? Per manum et os Malachiae, qui Heb. significat angelum. Ergo revera angelus est, qui nos corripit, a Deo nobis missus, et quidem ad nos, non contra nos; quia ad salutem nostram. Amicus est, non inimicus. Quid enim amicus nisi animi custos? Inde enim appellationem habet. Propter ea D. Chrysost. hom. XXIV. in Act. apost. ait: *Corripere peccantem, plus esse quam pro eo orare.* Magis enim propinque, magisque efficaciter succurrit periclitanti. Hinc olim in Clarevallensi monasterio pius hic mos viguit, ut si quis ab altero de aliquo defectu moneretur vel reprehenderetur, illico reprehensus in gratiarum actionem pro reprehendente recitaret orationem Dominicam, ut habetur in chron. ord. Cisterc. *Accipe igitur*, inquit D. Bernardus Cisterciensium decus, *correctionem tamquam donum e cælo delapsam, et ita gratum te exhibebis ei, per cujus manum eam accipis.*

II. Quia salutaris; sanat enim morbos tuos, monstrat tibi nævos tuos, ostendit tibi viam cæli. Sed audiamus de hac re ss. patres. S. Augustinus, l. de correct. et gratia, cap. V. ait: « Quicumque corripit non vis, etiam propterea corripiendus es, quia corripit non vis. Non vis enim tua vitia tibi demonstrari: non vis, ut feriantur, fiatque tibi utilis dolor, quo modicum quæras: non vis tibi tu ipse ostendi ut eum deformem te vides, reformatorem desideres, eique supplices, ne in illa remaneas fœditate. » S. Chrysostomus cum ab amicis quibusdam monitus esset de prolixitate concionum, in hom. de ferend. reprehens. tom. II. respondit se valde illis obstrictum esse ob eam admonitionem. « Nam

IV. PARS ÆSTIVALIS.

si inquit, vestem habeas dissutam aut sordidam et faciem maculatam, magnum tibi præstat beneficium qui, ejus rei monet, gratiasque propterea illi agis. Quanto igitur magis rationi erit consentaneum gratias ei agere, qui de animæ maculis monet, ut eas abstergas. » S. Basilius: « Si chirurgos, inquit, diligis corporis vulnera curantes, etiamsi crucient doloremque inferant, eisque mercedem pro labore et animi gratitudinem reddis; quanto magis diligendus is est, gratiæque illi agendæ, qui animæ vulneribus medetur? Intellexerunt hoc et gentiles. Cum enim quidam ab amico reprehensore sese abalienasset, Cato ei dixit: « Noli indignari amico: apem enim propter aculeum non odisti, sed foves et tueris propter fructum. Cur igitur amici objurgationem fers adeo inique, quam propter benevolentiam plurimum amare debes? Maximus, serm. VI. Apis igitur est correctio, quæ etsi pungit, mel tamen præstat; ideoque, S. Aug. super Joan. ait: *Si me possis docere quod nescio, non solum te verbis sed et pugnis cadentem deberem patientissime sustinere.* Gentilis etiam fuit Philippus Macedonum rex, qui cum in autione sedens parum decenter vestitus esset, quidam eorum qui vendebantur, exclamavit: *Parce mihi Philippe, a patre enim sum tibi amicus.* Philippus interrogavit, undenam hæc amicitia conflata esset? Tum ille: *Volo*, inquit, *propius accedens dicere.* Qui cum admisus esset, quasi arcani quidpiam dicturus: « Dimitte, inquit, chlamydem aliquantulum; nam ad istum modum indecenter sedes. » Mox Philippus: « Hunc, ait, dimitte liberum; nesciebam enim prius illum mihi verum amicum esse, donec melioribus institutus sum ab ipso, » Plut. in apophth. Sensit ergo rex prudentissimus eos præcipuos esse amicos, qui prope nos instruunt. Quanto ergo amicior nobis esse debet, qui non de inhonesta sessione, sed de inhonesta morum conversatione nos fidenter admonet.

III. Quia gloriam nobis potius quam ignominiam parit, si aures ei præbeamus. Hoc enim testatur Sapiens, Prov. XV. *Inauris aurea et margaritum fulgens, qui arguit sapientem et aurem obedientem.* Sensus est; qui alterum corrigit, quasi in aurem auream auribus ejus appendit. Ornamentum ergo est tibi correptio, non dedecus. Accedit Ecclesiasticus, c. XX. *Quam bonum (Græce quam pulchrum) est correptum manifestare penitentiam!* Pulcherrima est enim correcti si grato et obsequenti animo admittat correctionem, humilitas, obedientia, gratitudo, penitentia: uti vicissim abominabilis refractarii arrogantia pertinacia et serpentinus furor, de quo Ps. LVII. dicitur: *Furor illis secundum similitudinem*

serpentis: sicut aspidis surdæ et obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incantantis sapienter; furor, inquam quia venenum peccati deponere non vult. Sane summi quique viri etiam inde celebrantur, quod correctiones libenter audierunt, si quid humanum illis contigisset. Moyses in primis vir sapientissimus, qui a socero suo Jethro increpatus dure satis: *Non bonam rem facis, stulto labore consumeris, etc.* adeo id non inique accepit, ut hoc ipsum litteris commendaret, Exod. XVIII. Deinde, David rex, qui correptus a propheta Nathan, mox errorem suum confessus est, II. Reg. XII. « Non dicit ad eum, inquit S. Chrysost. ho. II. in Ps. L. O ille tu, cur non consideras fragilitatem humanam? Cur non temetipsum carnalem intelligis? An me nescis in culmine constitutum esse regali: cur mihi audacter impegisti crimen? Sed quid dicit? Peccavi Domino. » Propterea etiam correctionem se amasse, adulationem vero odisse dixit, Ps. CXL. *Corripiet me justus in misericordia: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Laudandus etiam hic venit S. Aug. qui ep. XIX. ad S. Hieronymum de seipso scribit: « Identidem rogo ut me fidenter corrigas, ubi mihi hoc opus esse perspexeris. Quamquam enim secundum bonorum vocabula, quæ jam Ecclesiæ usus obtinuit, episcopus presbytero major sit; tamen multis in rebus Augustinus Hieronymo minor est: licet etiam a minore quolibet non sit refugienda vel dedignanda correctio. » Huic accedat S. Chrysostomus, qui redargutus a pia mulierecula, quod ejus conciones infrugiferæ essent ob sublime genus dicendi supra captum rudiorum, e vestigio mutavit juvenilis naturæ institutum, dictionemque faciliorem simplicium auribus accommodavit; unde factum ut ab omnibus facile intelligeretur et frequentibus acclamationibus: *Chrysostomus, hoc est, os aureum* diceretur, Metaphrastes, in vita. Denique, S. Carolus Borromæus duos ex professo constituit sacerdotes, qui omnia ejus acta observarent, inspicerent, ac censerent, monens ut secure ipsum admonerent, ut in ejus vita, l. VIII. c. XVI. Haud sit opinor hanc virtutem a prædecessore suo S. Ambrosio, qui et ipse monitus a quopiam, gratias monitori agebat dicens: *Se ingens ab eo accepisse beneficium*, ut in ejus vita.

Quinetiam infideles agnoverunt correctionem esse beneficium. Etenim Balihasar a Daniele gravissimam audiens censuram, et mali diei nuntium, nequaquam ei iratus est, sed patienter eum audivit, et honoravit induens purpura et torque aurea, Dan. VII. Callicles etiam seni, monitori suo, ita loquitur:

Si quid seis me fecisse inscite aut improbe,
Si non accusas, tu ipse objurgandus es, scio.

Recte etiam Plutarchus, lib. de profectu **morum** ait: « Quisquis ad bonam frugem ex corruptis moribus pervenire desiderat, opus habet, auctore Diogene, diligenti amico, fervidoque hoste, ut peccatum fugiat, aut correptus aut certe humaniter ac blande curatus. » Breviter ac sapienter D. Anselmus dicere solebat: *Ubi non est correctio, ibi est corruptio.*

IV. Quia correctio sprete mali hominis indicium est. Ita enim Ecclesiasticus, c. XXI. ait: *Qui odit correptionem, vestigium est peccatoris*, hoc est, mali et reprobæ hominis vel ut alii explicant, ipsius diaboli peccatorem possidentis, juxta id Ps. CVIII. *Constitu super eum peccatorem, et diabolus stet a dextris ejus.* Ut ergo juxta leonum cubilia, leonum apparent vestigia: juxta serpentum latibula, reptantis corporis sulci visuntur, ita in homine contumaci contumacis diaboli patent vestigia. Aut certe sicut strati et dejecti civitatis muri subversæque domus argumentum sunt civitatis ab hoste occupatæ, ita cum homo spernit correptionem et consilia sana ostendit se a dæmone jamjam occupatum ac pene irrecuperabilem. Atque hoc est peccatum illud indelebile, proximum excidio; de quo Jer. XVII. dicitur: *Peccatum Juda scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino*, hoc est, cum stylo vel graphio adamantino, vel in ungue, id est, lapide adamantino. Vult dicere esse indelebile, quia correctionem non admittit. Quod in charta male scribitur, cultello corrigi potest: at non ita, quod in adamante. Hoc peccato effecit Saul, ut a spiritu nequam dire exacerbaretur et quasi obsideretur. Redargutus enim a Samuele: « Nonne cum parvulus esses in oculis tuis captus in tribus Israel factus es? Quare ergo non audisti vocem Domini, etc. » Cum superbo supercilio respondit: « Imo audivi vocem Domini. » Hoc vero: « Nequissimum est, inquit in eum locum Rupertus, cum post voluntatem peccati, quod primum est, et post effectum operis, quod secundum est, atque post usum perversum, quod tertium est, additur et defensio peccati, quod quartum est: et hic nullus veniæ locus est. Nam et per prophetam Deus dicit, super tribus sceleribus Damasci, et super quartum non convertam eum. Igitur tantis exacerbatus contumeliosis injuriis spiritus Domini recessit a Saul et exagitabat eum spiritus nequam a Domino. » Ita Rupertus, docte ac vere. Ut enim de illius vita actum existimatur, qui efferatus in rabiem horret medicinam, et phrenesî laborans fortunatum se ac sanum

putat, ideoque furit ac stomachatur in medicum: sic etiam illius salus desperata videtur, qui cum morbo laboret animæ, salutare correctionis medium aspernatur, et præsertim cum insanit in reprehensorem, quemadmodum Eudoxia Augusta, quæ reprehensa a D. Chrysostomo ob ademptum Callitropæ viduæ agrum, insidias ei struxit effecitque ut in exilium vir sanctus ejiceretur. Similes sunt hujusmodi homines oleæ, quæ securim se cadentem lædit atque hebetat, teste Pierio, lib. LIII. hierogl. Similes item scirpo seu caracto, quod etsi multos flores profert, spinosas tamen cuspides habet, quæ asperitate sua manum carpentis lædunt ac oruentant; et nihilominus: *Cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu, ante omnes herbas arescit*, inquit amicus quidam. Job, c. VIII. Tales enim sunt superbi et hypoeritæ ut exponit D. Gregor. VIII. mor. c. XXIV. qui foris quidem præ se ferunt vitæ sanctitatem, improbi tamen sunt, acutissimis spinis pleni, quibus pungunt reprehensores suos, noluntque vel blanda manu carpi, ideoque in contumaciæ pœnam ante omnes plectuntur a Deo, vel evanescent in superbia sua: *Mira perversitas* inquit, S. Bernardus, *medicanti irascitur, qui non irascitur sagittanti.* Deberent isti iram suam in dæmonem convertere, qui in ipsos jecit sagittas tentationum: medico vero sanati et media correctione sagittam extrahenti immortales gratias agere; nunc autem irascuntur medicanti et favent sagittanti, mira profecto perversitas.

V. Quia contempta reprehensio celerem Dei vindictam solet experiri. Id enim testatur Sapiens, Prov. XXIX. *Viro, qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei venit interitus et sanitas non sequetur.* Cujus veritatis luculanti testes fuerunt imprimis duo filii Heli sacerdotis, qui quod blandam et paternam ejus correctionem audire noluerunt, florente ætate eodem die in prælio occisi sunt, I. Reg. IV. Causam repentinæ extinctionis legimus, c. II. præcedente, ubi dicitur: *Et non audierunt vocem patris sui quia voluit Dominus occidere eos.* Ubi vocula quia videtur poni pro ideo, uti fit Ose. IX. § XV. *Omnes nequitia eorum in Galgal, quia ibi exosos habui eos: et* Luc. c. VII. *Dimissa sunt ei peccata multa, quia dilexit multum*, hoc est, ideo dilexit multum. Eundem interitum minitatus est Deus per prophetam Amasiæ regi Juda, II. Par. XXV. Cum enim propheta quidam de idolorum cultu eum redarguisset, rex arguenti interminans respondit: *Num consiliarius regis es? Quiesce, ne interficiam te.* Ab illo igitur discedens propheta: *Scio, inquit, quod cogitaverit Deus occidere te, quia fecisti hoc malum et insuper non acquie-*

visti consilio meo. Exinde mox provocavit Joam regem Israel ad prælium; cumque Joas juberet eum domi quietum sedere, nec pugnare sine causa, nihil apud eum obtinuit; congressus igitur cum Amasia fugavit ejus exercitum, ipsamque captivum duxit in Jerusalem, sicque Amasias mercedem accepit suæ contumaciæ. Sed videamus etiam testimonia e tempore legis novæ. Magnus ille Antonius ad Balacium ducem, dirum Ecclesiæ persecutorem litteras misit, in quibus hæc scribit: *Videam iram Dei venientem super te. Desine persequi Christianos, ne te ira occupet, quæ proximum jam tibi minatur interitum.* Legit infelix epistolam et consputam projecit in terram, intentans minas Antonio; sed quid actum? Confestimminatorem oppressit supplicium et post quinque dies effrænatum ultio divina compescuit, equo decussum in terram; ex quo casu post tertium diem mortuus est. Refert Athanasius, in ep. ad orthodoxos, apud Baron. anno 342. Idem Antonius circa id tempus epistolam scripsit ad Gregorium Cappadocem, qui sedem Alexandrinam, pulso Athanasio, invaserat, dehortatoriam; sed quia contemptus est, non multo post Gregorius necatur ab Alexandrinis, Baron. ib. et anno 349. Supra etiam meminimus Euloxiam Augustam Sancto Chrysost. pro salutari reprehensione exilium rependisse. Sed quid ipsa pro hac ingratitude retulit mercedis? Deportato in Cucusum Chrysostomo grando horribilis in suburbis Constantinopoli (ubi is episcopus fuerat) decidit et quadriduo post Eudoxia vitam miserimo fine clausit. Cum enim uterum ferret, nec eniti fetum posset, extincta in utero proles et quadriduo sic retenta computruit: eam tandem mater una cum anima ejecit, Cedren. in compend. Baron. anno 404. His addamus Anastasium impium et hæreticum imperatorem, qui Ennodio Ticinensi episcopo aliisque legatis sedis ap. ab Hormisda Pp. missis ut eum ad catholicæ fidei regulam reducerent, non modo non paruit, verum etiam a conspectu suo expulsos navi fragili imposuit ac dimisit, præcipiens ne ullam Græciæ civitatem intrarent. Quam impiam ejus temeritatem divina mox ultio subsecuta est. Per visum enim homo terribilis, librum manu gestans ei apparuit ac dixit: *Ecce ob perversitatem fidei tuæ annos quatuordecim vitæ tuæ deleo.* Quod ille Amantio præposito cubili enarrans, vicissim ab eo audit, visum sibi se adstantem ejus majestati a porco prostratum ac devoratum: cui utrique Proclus conjector pronuntiavit, utrumque brevi defuncturum. Paulo post imperator ictus fulmine divinitus extinguitur. Refert partim Ulricus abbas Urs-

perg. in chron. partim Zonaras, partim Cedrenus, apud Baron. an. 318. Cum B. Ælfegus Vintoniensis in Anglia episcopus in die cinerum pœnitentes de more ab Ecclesiæ liminibus removeret. hortatus est eos ut tempore quadragesimali jejunio et castitati vacarent. Quorum unus, cæteris episcopi jussioni libenter subscribentibus, joculari cœpit dicens, se a cibo pariteret conjugio non posse abstinere, cui episcopus: *Contristas me miser oppido nesciens quid tibi pariat dies ventura. Quid actum? Postera die miser ille in cubiculo suo repertus est exanimis, incertum utrum a diabolo suffocatus, Baron. anno 947. ex hist. Flor.*

Quando igitur, auditores, vidimus quam salutare sit correctioni acquiescere, quamque periculosum resistere, consulamus nobis ipsis et rebellium interitu eruditi imitemur hominem illum, qui in hodierno evangelio libenter admisit in vulnera sua oleum et vinum. Ita enim fiet, ut cœlestis noster Samaritanus suscipiat nos in curam suam, evectosque in equum gratiæ suæ perducat ad hospitium æternæ felicitatis.

CONCIO V.

DAMNA PECCATI ORIGINALIS.

I. Vulneratus intellectus. — II. Vulnerata voluntas. — III. Vulnerati sensus et appetitus. — IV. Vulneratum corpus. — V. Vulneratus homo in externis bonis.

THEMA.

Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, et incidit in latrones. Luc. X.

S. Job cum aliquando statum suum felicem, in quo fuerat, et miserum, in quem devenit, considerat, hæc secum ipse lamentabundus loqui cœpit, c. XVI. *Ego ille quondam opulentus, repente contritus sum; tenuit cervicem meam, confregit me, et posuit me sibi quasi in signum. Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos; non pepercit et effudit in terram viscera mea. Conscidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas. Hæc quidem Jobo fecit Deus, cum prosperam ejus fortunam repente in sinistram vertit; sed hæc eadem verius, ut reor, fecit Deus universo generi humano, postquam cum Adamo lapsum est. Tunc enim justo Dei judicio ex opulento illo statu in miserrimum detrusum, contractum, convulneratum, et vulneribus innumeris concisum est; id quod hodiernum nos docet evangelium, in quo miser ille viator spoliatus et sauciatus nihil aliud nisi genus huma-*

num significat. Quæ vero sint illa vulnera, videndum nunc, ut hinc discamus et peccati gravitatem et remedii, quod exhibuit nobis Christus, verus Samaritanus, necessitatem ac pretium.

I. Doctissimus vir s. J. Benedictus Pererius, lib. V. in Gen. quinque mirabiles effectus justitiæ originalis fuisse scribit. Primo enim, faciebat hominem veri cognoscendi non solum cupidissimum, sed etiam rerum, quæ naturaliter sciri possunt, docilem et gnarum. Secundo, faciebat hominem usquequaque rectum, juxta id Eccl. VII. *Fecit Deus hominem rectum*, hoc enim ad omne opus bonum morale propensum, et ab omni malo aversum. Tertio, faciebat partes inferiores superioribus obediens et subditas. Quarto, faciebat naturam humanam secundum omnes suas partes et facultates integram et perfectam, ita ut omnes et singula munera et functiones suas expedite possent obire. Denique, præstabat homini naturalem felicitatem; ita ut nullum ei abesset bonum, quod naturaliter expetere et comparare poterat, nullum etiam adesset malum, quod hanc ejus felicitatem offenderet. Omnia hæc bona periere peccato originali; nam primo, vulneratus est intellectus, et periit primum bonum: deinde, vulnerata est voluntas, et periit secundum: tertio, pars animæ inferior, sensus et appetitus et ipsi sauciati sunt, et periit tertium bonum: quarto, sauciatur etiam corpus, et periit quartum: denique, in bonis etiam externis homo damna plurima accepit, et periit quintum bonum. Omnia hæc damna insinuata mihi videntur in hodierno evangelio. Nam primo, humanum genus descendit ab Jerusalem in Jericho. Et ecce primum damnum: *Jerusalem enim visio pacis, Jericho luna* exponitur. Unde per Jerusalem plena cognitio; per Jericho obscura et tenebrosa designatur. Et quæ sunt vulnera intellectus? Primum, ignorantia in infantibus, quanta nec in bestiis reperitur. Unde Aug. l. I. de merit. et remiss. c. XXXVIII. ait: « Multorum pecorum pulli etiam minutissimi matres agnoscunt, nec sugendis uberibus cura et ope admoventur aliena, sed ea ipsi in maternis corporibus loco abdito posita mirabili facilitate noverunt. Contra homini nato, nisi ope nutrientis admotis labris papillæ uberis ingerantur, nec ubi sunt, sentiunt et juxta se jacentibus mammis magis possunt esurientes fieri, quam sugere. » Secundum est fatuitas quædam subinde in adultioribus, discendi difficultas et fastidium. Unde August. in epist. XXVIII. ad Hieronymum: « Tam tardi, inquit, nonnulli sunt et obliviosi, ut ne prima quidem discere litterarum elementa potuerint.

Quidam vero tantæ sunt fatuitatis, ut non multum a pecoribus differant, quos moriones vulgo nominant: » et, lib. XXII. de civit. c. XXII. « Sine labore nihil scimus, discimus cum labore: et plerique sic discendi laborem fugiunt, ut malint in perpetuis ignorantie tenebris versari, quam laborem subire ad discendum necessarium. » Testis est experientia, rarissime discere pueros, nisi virgis compellantur. Tertium, error circa Deum; cum enim nihil clarius sit, quam Deum omnium rerum auctorem esse, cui soli cultus, honor et amor debeatur; homines tamen sibi deos manibus fabricant, coluntque vitulos, statuas, imo cacodæmones: et pene singuli peculiare sibi genios pro libitu suo fingunt, quos sequuntur et colunt. Quartum, ignorantia ultima finis, non solum supernaturalis, sed etiam naturalis; plurimi enim homines ignorant, quorsum vivant; ut alii voluptatem, alii divitias, alii contemplationem siderum, finem hominis statuerint. Hinc diversæ philosophorum sententiæ et vivendi rationes, dum unus Epicurum, alius alium sectatus est magistrum. Quintum, ignorantia mediæ ad finem. Tametsi enim aliqui finem suum non ignorant, cœcutiunt tamen in mediis eligendis, in fide, in lege Dei servanda, etc. Hinc nemo non sæpenumero dubitat et deliberat, quid agendum vel omittendum sit, hic et nunc præsertim seu particularibus in negotiis: *Cogitationes mortalium timidæ, et incertæ providentiæ nostræ*, ait Sapiens, cap. IX. Sextum, ignorantia rerum naturalium, etiam earum, quæ sub sensu cadunt. Cum enim omnes homines naturaliter scire desiderent, ut ait Aristoteles, lib. I. metaph. eorumque munus sit contemplari naturas rerum, et inde assurgere ad cognitionem creatoris; tanta tamen est imbecillitas mentis humanæ, ut ne formicæ quidem naturam perfecte norit; et tantum abest, ut inde creatorem suum agnoverit, ut etiam cepis et aliis aliqui divinitatem attribuerint. Septimum, ignorantia sui ipsius. Nec enim solum naturam suam, animæ nimirum et corporis vires, partes, operationes; sed etiam actiones suas sæpe non agnoscit, malæ ne an bonæ sint, an deliberate ad aliquid consenserit, quoties et quantum peccaverit. Unde ea difficultas prodit, ut nesciat homo, parare morbis suis medicinam, dum nescit, quo laboret morbo. Octavum, curiositas in scrutandis rebus aliorum et neglectus sui ipsius. Plerumque enim in alienos oculati, in nos ipsos cæci sumus, et videmus festucam in oculo fratris, trabem autem in oculo proprio non videmus: atque ita quod necessarium est, omitimus, cognitionem nostri: quod inutile et plerumque noxium, sectamur, scruta-

tionem alienorum. Nonum, distractio ad cogitationes vanissimas, ridiculas, ineptissimas, etiam alienissimo tempore, dum scilicet rebus divinis studere, aut aliis contemplationibus intenti esse volumus. Unde queritur S. Hier. in dialog. adv. Luciferianos: « Nunc creberrime in oratione mea aut per porticus deambulo, aut de fenore computo, aut abductus turpi cogitatione etiam, quæ dictu erubescenda sunt, gero. » Sic ille, forte in persona aliorum. Decimum impedimentum, quod opponitur homini a comparatione scientiarum, ab ipso ejus corpore, quod ei pro instrumento datum est ad scientias comparandas; cum tamen nullum aliud corpus impediatur actionem propriæ formæ. Unde fit, ut licet mens nostra æterna sit, eique perpetua operatio debeatur, a corpore tamen impedita, ne mediam quidem vitæ partem sibi vindicare queat. Nam infantia imprimis et pueritia detrahenda est: deinde, plurimum temporis requirunt corporis refectio et quies, relaxatio animorum, aliæque corporis necessitates. Quod ergo superest animæ, quantum id est? Ex quibus omnibus patet, quam vere dixerit David, Psal. XLVIII. *Homo cum in honore esset, non intellexit; comparatus est jumentis insipientibus et similis factus est illis.*

II. Despoliatum est genus humanum rectitudine illa voluntatis, qua ad bonum propendebat, a malo vero abhorrebat. Inde enim cœpit voluntas ruere in omnia vitia, vel hoc ipso, quod oculo intellectus destituta fuit. Si enim cæco ducem auferas, necesse est sæpe impingat et labatur. Sed præter hoc ex illa despoliatione in alias miseria incidit homo, quæ habent se ex parte voluntatis. Prima est, aversio a cultu veri Dei etiam post tot beneficia, argumenta et miracula, quibus se patefecit hominibus, et propensio ad colendos deos fictitios, tametsi hi acerbissima quæque exigant, uti immolationem liberorum et similia, nec ulla divinitatis argumenta edere possint. Patet in Hebræis, (ne dicam in gentilibus) qui tam facile et toties reliquerunt Deum suum, qui per tot miracula suam illis deitatem et amorem demonstravit; deos vero quos ignorabant, coluerunt, et filios suos immolaverunt Moloch. Secunda est philautia seu amor sui. Cum enim rationalis creaturæ sit amare creatorem suum amplius, quam seipsam, et omnia creata (quomodo videmus membra capitis tuendi gratia, ictibus se objicere) nunc ordo hic inversus est, et nascuntur homines magis inclinati ad amandum se, et quæ ipsis placent, quam ad amandum Deum: ex qua pessima radice amoris inordinati, nascuntur omnia peccata. Non enim peccant homines casu, sed propter aliquod